

We kunnen nog veel meer dan we al doen.

Interview met Mariette Christophe, landelijk programmaleider van de politie bij de aanpak van huiselijk geweld, over het huisverbod

© Sietske Dijkstra, lector huiselijk geweld en hulpverlening in de keten april 2011

Sinds wanneer is het huisverbod er, wie vaardigt het uit en hoe ontstond het?

Sinds 1 januari 2009. Het is de bevoegdheid van de burgemeester om zorg te dragen voor integrale veiligheid voor iedere burger in de stad, ook achter de voordeur. De burgemeester laat deze bevoegdheid voorbereiden door de politie, die komt ter plaatse bij een 112 melding over huiselijk geweld en stelt vast of er sprake is van meer dan een droge klap. Vervolgens gaat de inspecteur van dienst het risicotaxatieinstrument (Rihg) invullen en belt dan ook met de medewerkers van de crisisdienst. Dat kan zeven dagen per week, 24 uur per dag zijn. Wanneer het besluit wordt genomen voor een huisverbod maakt de politie en beschikking tot uithuisplaatsing. In 80% van de huisverbodincidenten wordt de burgemeester gebeld.

Naar Oostenrijks voorbeeld is het huisverbod door de overheid ingevoerd en voorbereid. Ik vind dat dit heel goed is gedaan: interactief met pilots, tussentijdse evaluaties en uitvoeringsinstrumenten. Het is echt een *good practice* hoe de wet tijdelijk huisverbod gemaakt is en uitgevoerd. Dat is een gigantische operatie die een goede voorbereiding vraagt.

Wat is het huisverbod?

Het is een door de overheid en bij wet geregelde interventie om rust te brengen in een gezin en de geweldsspiraal te doorbreken en maakt gebruik van het crisismoment. Dit geweld in gezinnen kan partnergeweld zijn, kindermishandeling, oudermishandeling of juist oudermishandeling. Het is een maatschappelijk antwoord op huiselijk geweld. Het is ook bedoeld als een variatie op het gegeven dat er sinds jaar en dag zoveel vrouwen en kinderen naar de opvang vluchten, soms zelf in een andere regio, terwijl de man thuis blijft. De overheid geeft hiermee te kennen dat plegers van huiselijk geweld niet vrijuit gaan en worden aangesproken op hun strafbare gedrag.

Voor wie is het huisverbod?

Het huisverbod is voor mannen, vrouwen en jongeren boven de achttien. Ongeveer een op de tien huisverboden hebben betrekking op vrouwelijke plegers. Soms herhaalt het geweldspatroon zich in volgende relaties. Het merendeel van de huisverboden betreft mannen die partnergeweld plegen, al komen ook andere vormen van geweld en vrouwelijke plegers voor.

Minderjarige jongeren kunnen rottigheid uithalen maar ze kunnen niet uithuis geplaatst worden via het huisverbod. Bij een huisverbod dient er altijd sprake te zijn van onmiddellijke dreiging, dat kan in woord, gebaar en handeling zijn, dat andere bewoners bedreigt en hun veiligheid aantast. Vaak zijn het buren of kinderen die het alarmnummer 112 bellen, maar het kan ook de partner zelf zijn of voorbijgangers die de herrie horen. De politie komt dan ter plaatse en neemt de situatie waar. Er wordt sneller een huisverbod uitgevaardigd wanneer er nog jonge kinderen zijn, en al helemaal als zij angstig in een hoekje zitten.

Bij onmiddellijke dreiging zie je dat mannen ook kunnen ontkennen of halsstarrig zijn en het huis niet willen verlaten voor dat takkewijf of nog lekker een borrel gaan drinken. Ook kan de bedreiging zijn om de partner later te grazen te nemen. Soms is dan verlenging van het huisverbod op zijn plaats van 10 dagen naar maximaal 28 dagen. Degene die het geweld pleegt of dreigt dient het huis te verlaten en mag in deze periode op geen enkele manier contact opnemen, ook niet per mobile of sms.

Wat zijn de resultaten van het huisverbod?

Er zijn de afgelopen twee jaar meer dan 5000 huisverboden uitgevaardigd. Dat is een enorm getal. Vaak gaat het om een combinatie van het huisverbod met het strafrecht, het delict is dan al gepleegd als de politie komt. De samenleving als geheel heeft een korter lontje gekregen en dat is ook merkbaar in gezinnen. In ruim 85% gaat de uithuisplaatsing samen met een strafrechtelijke reactie bv. arrestatie van de pleger; dit heet samenloop. Er gaan nog steeds veel incidenten van geweld vooraf aan een melding bij de politie.

Deze massieve interventie heeft ook de werkdruk bij de politie behoorlijk op scherp gezet: het primaire werkproces is verzwaard. Voor de hulpverlening geldt dat binnen tien dagen, vaak een race tegen de tijd, moet worden nagegaan wat er aan de hand is met dit gezin? Is er al eerder hulp geweest, wat hebben zij nodig en wat moet er gebeuren? Vaak is hulp alleen niet voldoende

en zijn er ook vormen van drang en dwang nodig. De casemanager van het Steunpunt Huiselijk Geweld bereidt dan een advies voor met een aanbod voor hulp.

Het huisverbod brengt veel teweeg, het doet iets met het gezin, het zet ze meer aan tot nadenken, het doorbreekt het geheim van geweld en het spreekt aan op eigen kracht van het netwerk. Het huisverbod maakt ook collectief zichtbaar hoe vaak geweld achter de voordeur voorkomt

Wat is jouw rol?

Ik ben sinds enkele jaren landelijk programmaleider bij de politie voor de aanpak van huiselijk geweld en verantwoordelijk voor en nauw betrokken bij het huisverbod. Het is mijn zorg dat politiemensen goed zijn opgeleid, dat het huisverbod geïmplementeerd kan worden en verder ben ik verantwoordelijk voor de werkwijze, de analyse en de impact en algemene vraagbaak en aanjager voor alles wat met het huisverbod specifiek en huiselijk geweld in het algemeen te maken heeft.

Toekomst van het huisverbod en aanpak geweld?

Ik ben een enorme voorstander van adresregie, weet je wat dat is? Dat vraagt een proactieve gemeente, met een visie en politiek bewustzijn. Adresregie is dat gemeentes willen weten op welk adres in de gemeente welke burgers gevaar lopen, met name als het gaat om intieme terreur. Waar is er zwaar lichamelijk letsel geweest, waar dreigen de stoppen door te slaan, waar dreigt een gezinsdoding? In terreurtermen; code rood of oranje? Dat kan zeker als instellingen minder hun gegevens en hun dossiers voor zichzelf houden en samen de adressen waar huiselijk geweld plaatsvindt met elkaar registreren en uitwisselen. We kunnen dan soms dodingen en ernstig geweld mogelijk voorkomen. Bekend is dat in circa 33% van de dodingen het gaat om huiselijk geweldszaken. Misschien had een mobiel ketenteam zo'n doding als onlangs in Zeeland kunnen voorkomen. Ook de code geel is een heel interessante groep, want dat zijn de gezinnen die voor het eerst in aanraking met politie of hulpinstelling komen en waar de spiraal van geweld nog kan worden gestopt. Code groen zijn die adressen waar het geweld dankzij een gezamenlijke inspanning is gestopt. In mijn visie kunnen we dus nog veel meer dan we doen en veel van deze dreigende tijdbommen in het vizier krijgen. We zijn dan efficiënter bezig, niet alleen met hulp maar ook met outreachend te werken en

met drang en dwang. Het gebeurt bovendien veel meer in samenspraak en is helend en integreert. Ook burgers kunnen daarbij helpen als gezinsbuddy of andere volunteer werkzaamheden. Zo krijg je ook meer sociale cohesie en burgerparticipatie.